

ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ

УДК 94(44)+929Petrequin

<https://doi.org/10.46869/2707-6776-2026-33-11>

Добролюбська Ю.А.

<https://orcid.org/0000-0002-3564-854X>

ЖОЗЕФ-П'ЄР ЕЛЕОНОР ПЕТРЕКЕН (1809-1876) – ВИДАТНИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ ХІРУРГ, ТВОРЕЦЬ ХІРУРГІЧНОЇ АНАТОМІЇ

Жозеф-П'єр Елеонор Петрекен був французьким хірургом, який жив в епоху, коли хірургія розвивалася в напрямку більш складної та сучасної спеціалізації. Його блискуча кар'єра була розділена між хірургічною патологією та історією хірургії. Дві його найважливіші праці «Нарис медичної та хірургічної анатомії і топографії» та «Хірургія Гіппократа». Усвідомивши необхідність поєднання хірургії з анатомією, він був вченим, який ввів поняття хірургічної анатомії. Його інновації, подорожі та публікації принесли йому низку номінацій та місце серед найвидатніших європейських хірургів та філософів усіх часів. Новації та інновації були сенсом його життя та стали майже основною характерною рисою хірурга-першопроходьця з Ліона. Життя та діяльність Петрекена припала на середину XIX ст., на час, коли бурхливий науковий прогрес поклав початок сучасній хірургії. Взагалі у XIX ст. хірургія переживала свій розквіт, ставши свідком повної трансформації хірургічних методів, знайшовши свій шлях до сучасної епохи за допомогою вдосконаленої анестезії, антисептичних протоколів і нових апаратів та обладнання на службі у медицині. Від самого початку хірургія визначалася як галузь медицини, що займається лікуванням за допомогою тілесного втручання. Петрекен усвідомлював жорстокість і ризики розтину тіла живої людини і присвятив усе своє життя вивченню та дослідженню методів мінімізації інвазивності хірургічних процедур, полегшення болю та скорочення часу перебування в операційних. Митець, філософ, учений, гігієніст, патологоанатом, хірург, анатом, Петрекен у свій час був відомий і високо прославлений, отримавши низку наукових звань. Майже всі провідні міжнародні журнали його епохи віддали належне кожній його публікації, а дослідники через два століття після його смерті продовжують цитувати його роботи. Однак його дії і реакції, його подорожі, його турбота про здоров'я населення, його хірургічна майстерність, його любов до історії хірургії викликали більше захоплення, ніж симпатію. Своїм духом радикальних дій і перфекціоністській витонченості він визначив значну частину медичної культури сучасної хірургії, а анатомія знову засяяла серед хірургів.

Ключові слова: історія медицини, теорія медицини, французька хірургія, хірургічна патологія, хірургічна анатомія, історія хірургії.

Постановка проблеми. Коли хтось описує важливу історичну постать, він зазвичай переважно розповідає про її значний та вагомий внесок. Однак у випадку з Жозефом-П'єром Елеонором Петрекеном ситуація трішки інша, оскільки новації та інновації були сенсом життя та стали майже основною

характерною рисою хірурга-першопроходьця з Ліона. Життя та діяльність Петрекена припала на середину XIX ст., на час, коли бурхливий науковий прогрес поклав початок сучасній хірургії. Взагалі у XIX ст. хірургія переживала свій розквіт, ставши свідком повної трансформації хірургічних методів, знайшовши свій шлях до сучасної епохи за допомогою вдосконаленої анестезії, антисептичних протоколів і нових апаратів та обладнання на службі у медицині [1]. Від самого початку хірургія визначалася як галузь медицини, що займається лікуванням за допомогою тілесного втручання. Петрекен усвідомлював жорстокість і ризики розтину тіла живої людини і присвятив усе своє життя вивченню та дослідженню методів мінімізації інвазивності хірургічних процедур, полегшення болю та скорочення часу перебування в операційних [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перший інтерес до діяльності Ж.-П. Петрекена заклала праця Атула Гаванде «Двісті років хірургії» [1]. Це майстерний твір письменника-лікаря, написаний професіоналом, містить надзвичайно влучні спостереження: «Хірургія – це професія, яка визначається її владою зцілювати за допомогою тілесного вторгнення. Жорстокість і ризики розтину тіла живої людини давно очевидні, а переваги виявлялися лише повільно і важко» [1]. Загальний розвиток медицини у Франції та у Ліоні зокрема окреслений у праці А. Буше «Медицина в Ліоні» [2].

Джерельною базою нашого дослідження стали безпосередньо праці Ж.-П. Е. Петрекена «Нарис медичної та хірургічної анатомії і топографії», «Хірургія Гіппократа» та «Медико-хірургічна анатомія» [3; 4; 5].

Стаття А. Бремонта в «Історичному словнику академіків Ліона» надала первинні біографічні відомості та вказала на наявний масив літератури [6]. Великий інтерес та користь становить монографія Ж. Гіарта, яка не тільки докладно висвітлює біографічні відомості та ліонський період життя лікаря, але й містить фрагменти його праць та роздумів [7].

Дослідження Л. Фішера [8] та Т. Хауга [10] висвітлюють діяльність лікарні Hôtel-Dieu, еволюцію теорії та практики хірургії. Також нами були використані праці І. Деспейна «Французькі історики медицини XIX століття» [12], «Історія хірургії» Д. де Мулена [13] та «Історія офтальмології» Юліуса Гіршберга [14].

Дуже оригінальні відомості надає стаття Генріха Вульфа «Мова медицини» [15]. Він стверджує, що хоча немає визнаної дисципліни під назвою медична лінгвістика, але, можливо, вона має бути. Мова медицини пропонує цікаві виклики як для істориків медицини, так і для лінгвістів. Він представляє короткий огляд історії та характеристик мови, яку використовували лікарі [15].

Наше дослідження має на меті пролити світло на недооціненого хірурга, забутого лікаря, який своєю працею зумів закласти основи сучасної хірургії та назавжди об'єднати її з анатомією під терміном «хірургічна анатомія».

Виклад основного матеріалу дослідження. Петрекен народився 26 червня 1809 р. (або 5 червня 1810 р.) у містечку Вільербанн поблизу французького

міста Ліон, міста з однією з найвідоміших медичних шкіл Європи. У середній школі він вивчав переважно літературу та стародавні мови. Отримавши ступінь бакалавра гуманітарних, літературних і природничих наук, він розпочав своє медичне навчання у Ліоні. У 1829 р. він був допущений до інтернатури у Парижі, яку закінчив через два роки, у 1831 році. Диплом лікаря отримав у серпні 1835 р. в Парижі, де залишився для вдосконалення своїх навичок під керівництвом великих медичних майстрів, зокрема Альфреда Вельпо в лікарні Піті. У квітні 1837 р. він закінчив докторантуру в лікарні Hôtel-Dieu de Lyon, а в січні 1844 р. став лікарем-хірургом. У той же період, з листопада 1843 р., він був призначений асистентом професора хірургічної клініки. Провівши понад 2000 хірургічних операцій і запровадивши нові методики, він отримав золоту медаль Медичного товариства Бордо в 1844 році. У 1854 р. він був призначений професором хірургічної патології та оперативної медицини, яку обіймав до 1873 року. Завдяки своїй академічній кар'єрі в серпні 1855 р. він був удостоєний звання кавалера ордена Почесного легіону. Саме він започаткував благородну справу перетворення доклінічної школи Ліона на окремий повноцінний медичний факультет [7; 9].

У 1852 р. Петрекен був обраний членом Ліонської академії наук, літератури і мистецтв, президентом якої він став у 1859 р., а також членом Савойської академії. У 1862 р. він був обраний президентом Національного товариства медицини і медичних наук Ліона і почесним членом Бельгійської королівської медичної академії, членом Національної академії хірургії [7, р. 128-130].

Петрекен був одружений у 1849 р. на Аделаїді Саргнон, мав двох дітей, Луї-Елеонору (1810-1877) і Жанну (1851-1877). Помер 2 червня 1876 р. у своєму маєтку Фонтен-сюр-Сон, похований на ліонському кладовищі. Після смерті він був високо оцінений медичними товариствами Ліона, що є даниною його досягненням [9, р. 271].

Петрекен опублікував безліч праць, трактатів і паперових публікацій. Протягом його кар'єри було створено низку наукових рукописів, присвячених громадському здоров'ю та гігієні, а головним чином – хірургії. Ті з них, що стосувалися хірургічних процедур або звітів про випадки захворювання, стигматизували номенклатуру серед хірургів, оскільки містили детальні анатомічні описи навіть у своїх назвах, з акцентом на топографічній анатомії.

Серед його робіт виділяється шедевр «*Traité d'anatomie médico-chirurgicale et topographique*» («Нарис медичної та хірургічної анатомії і топографії»), який був опублікований незабаром після отримання ним докторського ступеня в 1844 р. видавництвом «*Baillière*» в Парижі, а потім витримав кілька перекладних видань по всій Європі [3]. Незважаючи на свою молодість, Петрекену вдалося створити значний хірургічний та анатомічний підручник для всіх хірургів епохи. Його велич була визнана і засвідчена безліччю його трактатів і перевидань, які виходили у Франції та за кордоном протягом більш ніж 40 років.

Окрім суто хірургічного інтересу Петрекена, йому вдалося протягом багатьох років встановити тісний зв'язок з історією медицини, як французької, так і давньогрецької. Послідовність історичних праць, що стосуються знову ж таки переважно хірургії, поставила його в ряд найвизначніших французьких істориків свого часу. Завдяки постійним серйозним дослідженням історії медицини часів Гіппократа, Петрекен став одним з найбільш здібних авторів з хірургії періоду Гіппократа. У своїй монументальній праці «Хірургія Гіппократа» (*La chirurgie d'Hippocrate*), що складається з 2 томів, 1200 сторінок, Петрекен показав, що Гіппократ був не тільки великим симптоматологом, але й видатним хірургом, чиїми спостереженнями і хірургічними методами несправедливо нехтували [4].

З початку XV ст. європейські лікарі відмовилися від медицини Гіппократа, вважаючи, що, хоча вона була прогресивною для своєї епохи, насправді вона була результатом, заснованим на медико-філософських концепціях [12, р. 67-68]. Петрекен був одним з найвченіших лікарів свого часу з величезним науковим доробком, головним чином у галузі хірургії та топографічної анатомії. Його поважна особистість полегшила медичній спільноті повторне сприйняття та впровадження поглядів Гіппократа. Ця ідея була вперше представлена великими медико-філологами Емілем Літтре (1801-1881) і Шарлем Дарембергом (1817-1872), так що протистояння медичних товариств було значно згладжене. Близько 1870 р. Петрекен у своєму французькому перекладі хірургічних праць Гіппократа заявив, що вважає «Гіппократа, що стосується переломів і вивихів плеча, більш повним, ніж Алексіс Бойє (1757-1833), а що стосується вроджених вивихів, більш багатим, ніж Гійом Дюпюїтрен (1777-1835)» [13]. Хірургія Гіппократа, виявлена, пояснена і порівняна з сучасними методами, знову з'явилася і знову увійшла в щоденну хірургічну практику XIX ст. у Франції [12, р. 79].

Однак його найбільший внесок буде зрозумілий через багато століть. Окрім його великих інновацій в хірургії, його досягнень в анестезії, його плідних пропозицій щодо охорони здоров'я, його думка, яка стигматизувала науку, була його прелюдією до створення хірургічної анатомії. Давня концепція необхідного практичного примирення між хірургією та анатомією, що увійшла в моду, революціонізувала освіту і визначила кваліфікованих хірургів [11, р. 446].

Петрекен багато писав та видавав свої праці. Цими безперервними «хвилями» важливих публікацій він досягнув того, що зареєстрував постійний потік фундаментальних проривів у хірургії. Навряд чи можна назвати спокійною людиною, він відвідував Італію, але не як турист, а з великою зацікавленістю відвідуючи університети і лікарні, щоб отримати знання і навички з півострова, який дав життя сучасній анатомії. Часті подорожі Францією також були для нього рутиною. Протягом своєї кар'єри він жодного

дня не відступав від своєї скрупульозної регулярності у створенні поточного, через гарячкове прагнення шукати нове.

Петрекен написав низку трактатів про чужорідні тіла, введені в травний тракт, про процес ампутації статевого члена, про способи перев'язки пахвової та сідничної артерій, про глоссотомію, про резекцію нижньої кінцівки, про мозочок і спинний мозок, про відновлення ректовагінальної перегородки, про цистотомію промежини для вилучення об'ємних каменів і про літотрипсію [14, р. 45-46]. Окрім своїх праць, він запровадив також безліч хірургічних інновацій. Велике значення мала його робота з відновлення тканин обличчя після травм або пухлин. Петрекен відвідував хірургічну клініку Жозефа Генсуля (1797-1868), щоб вчитися у найкращих і оперувати разом з ним. Завдяки його зусиллям в хірургічній практиці з'явився новий процес цирсоцелії, новий спосіб літотомії і новий варіант лікування переломів п'ясткових кісток. Завдяки своїй прихильності до давньогрецької номенклатури, коли всі анатомічні терміни повинні були бути точними, а також тенденції XIV ст. до поєднання термінів з латинськими та давньогрецькими словами, він запровадив нову термінологію. Так, для позначення косоокості він запропонував термін «офтальмокопія», від грецького слова «око» (грец. οφθαλμός, ophthalmos) і слова «втома і праця» (грец. κόπος, koros). У своєму есе про нову операцію з відновлення промежини він запропонував термін «перинорафія» від латинського слова «промежина» і грецького слова «рафія», що означає «шиття» (грец. ραφή, raphe) [15, р. 187-188].

Ще однією галуззю, де французький хірург-першопроходець зробив великий внесок, була хірургія ока. Петрекен усвідомлював, що в його епоху офтальмологія була виключена, навіть втрачена, у викладанні загальної хірургії. Це означало, що загалом діагностика і лікування очних захворювань були дещо занедбані. Так, він запропонував використовувати ретельну офтальмоскопію, вивчав методи лікування спайок пальпебральної кон'юнктиви повіки з бульварною кон'юнктивою очного яблука, запропонував нову хірургічну техніку при пухлинах ока та офтальмодискразіях (грец. δυσκρασία, стан ненормального стану). Він позначив терміном «амавроз» (tauro, грец. ταύρο, слово, що означає чорний колір у грецькій мові) часткову або повну втрату зору без патології ока, першим запропонувавши лікувати не безсилий стан субзапального подразненого зорового нерву, а переповнений кров'ю стан зорового апарату в одних випадках, або його анемічний стан в інших. Він також першим запровадив класифікацію пухлин і пухлиноподібних утворень ока, розділивши їх на три категорії: ті, що затримуються на поверхні ока, ті, що вбудовуються в рогівку, і ті, що, перфоруючи рогівку, проникають більш-менш глибоко в камери ока [14, р. 46].

Аневризми в епоху Петрекена були смертельним захворюванням. Хірургічне втручання зазвичай було безуспішною спробою врятувати пацієнта. Однак він запропонував інноваційний метод лікування цього утворення – пряме

застосування гальванопункції для коагуляції концентрованої крові, щоб уникнути масивної кровотечі. Ця спроба не завжди була успішною, але він згадував деякі випадки адекватних і багатообіцяючих результатів [15, р. 188].

У XIX ст. і хлороформ, і ефір використовували для анестезії в операційних по всій Європі та Америці. Однак протягом 1850-60-х рр. існувало тверде переконання, що хлороформ є найважливішим анестезуючим засобом, який ще належить відкрити. Тим не менш, у Франції Петрекен, як старший хірург лікарні *Hôtel-Dieu de Lyon*, а також кілька його колег і учнів першими відмежувалися від цієї думки. Сам він повернувся до виключного використання сірчаного ефіру у 1849 р., але лише у 1855 р. більшість хірургів у районі Ліона також повернулися до його використання, очоливши міжнародні хірургічні товариства [11, р. 447].

Петрекен був членом Ліонської медичної школи від початку її реформування у 1842 р., відіграючи, таким чином, ключову роль у розробці навчальної програми школи. Спочатку він був професором клінічної хірургії. У 1854 р. він був призначений професором хірургічної патології та оперативної медицини, пов'язуючи таким чином патологію з хірургією. Але цього йому було недостатньо. На його думку, анатомія повинна була вийти з доклінічних досліджень і перетворитися на точний топографічний опис з більшим впливом на хірургію, щоб обґрунтувати кожну хірургічну операцію. Епоха «Хірургічної анатомії» розпочалася в Ліоні завдяки Петрекену, який змінив усі відомі до того підходи [11, р. 446].

Висновки з цього дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Для творчості Петрекена характерним було використання анатомічних термінів для опису кожної ділянки та субстанції людського тіла, кожної фізіологічної процедури та кожного хірургічного втручання. З одного боку, в кожній своїй праці він давав ретельний аналіз хвороби, з якою доводилося стикатися, повний набір її симптомів, вводив нові класифікації і викарбовував нові новаторські шляхи хірургічних операцій, поєднуючи хірургію з патологією. З іншого боку, анатомія була для нього невід'ємною складовою хірургії. Будучи прихильником школи Гіппократа в питанні детального анатомічного опису, він завжди намагався дати максимально точно розмежування, поєднуючи хірургію з анатомією, а точніше з топографічною анатомією (грец. *τοπογραφική* від слів «*τοπος*»—*τόπος*, що означає певне місце і «*γραφο*»—*γράφω*, що означає писати). Його «анатомізму» судилося змінити хірургію як таку. Вирішальною іскрою трансформації, моментом, який змінив не лише майбутнє хірургії, але й медицини в цілому, стала публікація його шедевру «*Traité d'anatomie médico-chirurgicale et topographique*», який був перекладений трьома мовами і став класичним в Італії, Іспанії та Німеччині.

Митець, філософ, учений, гігієніст, патологоанатом, хірург, анатом, Петрекен у свій час був відомий і високо прославлений, отримавши низку

наукових звань. Майже всі провідні міжнародні журнали його епохи віддали належне кожній його публікації, а дослідники через два століття після його смерті продовжують цитувати його роботи. Однак його дії і реакції, його подорожі, його турбота про здоров'я населення, його хірургічна майстерність, його любов до історії хірургії викликали більше захоплення, ніж симпатію. Своїм духом радикальних дій і перфекціоністській витонченості він визначив значну частину медичної культури сучасної хірургії, а анатомія знову засяяла серед хірургів.

Список використаних джерел та літератури

1. Gawande A. Two Hundred Years of Surgery. *New England Journal of Medicine*. 2012. Vol. 366. № 18. P. 1716-1723. URL: <https://doi.org/10.1056/nejmra1202392>
2. Bouchet A. *La Médecine à Lyon*. Lyon: Editions Hervas, 1987. 544 p.
3. Pétrequin J. P. E. *Traité d'anatomie médico-chirurgicale et topographique*. Paris: J-B Baillière, 1844. 838 p.
4. Pétrequin J. P. E. *La chirurgie d'Hippocrate*. Paris: Imprimerie Nationale, 1877. 676 p.
5. Pétrequin J. P. E. Medico-Chirurgical Anatomy. *The British and Foreign Medical Review*. 1845. Vol. 20. P. 133-140.
6. Bremond A. Josephus-Pierre Pétrequin. *Dictionarium historicum Academicorum Lugdunensis 1700-2016*. Lyon: éditions de l'Academie, 2017. P. 1029-1030.
7. Guiart J. *Joseph Pierre Eléonore Pétrequin, Biographies médicales*. Paris: Baillière et fils, 1937. 316 p.
8. Fischer L.-P. La naissance de l'asepsie chirurgicale à l'Hôtel-Dieu de Lyon autour de 1880. *Clio dans les vignes*. Lyon: Presses universitaires de Lyon, 1998. URL: <https://doi.org/10.4000/books.pul.40890>
9. Fournier Y. P. *La chirurgie à Lyon: Les chirurgiens majors de l'Hôtel-Dieu de 1788 à 1913*. Thèse: Université Claude Bernard Lyon I Faculté de Médecine Lyon Nord, 2005. 309 p.
10. Haug T. *Antonin Poncet (1849-1913) Chirurgien Major de l'Hôtel Dieu de Lyon. Organisateur de la chirurgie antiseptique et aseptique à Lyon*. Thèse de médecine inspirée par L. Fischer, Lyon, 1995. 268 p.
11. Garrison H. F. *An Introduction to the History of Medicine, with Medical Chronology, Bibliographic Data and Test Questions*. Philadelphia: W. B. Saunders, 1913. 778 p.
12. Despaigne I. W. *Les historiens français de la médecine au XIXe siècle et leur bibliographie*. Paris: Vrin, 1987. 430 p.
13. Moulindé D. A history of surgery. Dordrecht: Martinus Nijhoff, 2012. 408 p.
14. Hirschberg J. *The History of Ophthalmology: Optical instruments*. Boon: Verlag JP Wayenborgh, 1988. 184 p.
15. Wulff H. R. The language of medicine. *Journal of the Royal Society of Medicine*. 2004. № 97(4). P. 187-188. URL: <https://doi.org/10.1177/014107680409700412>

References

1. Gawande, A. (2012). Two Hundred Years of Surgery. *New England Journal of Medicine*. 366: 18, p. 1716-1723. [Online]. Available from: <https://doi.org/10.1056/nejmra1202392> [In English].
2. Bouchet, A. (1987). *La Médecine à Lyon*. Lyon: Editions Hervas. [In French].
3. Petrequin, J. P. E. (1844). *Traité d'anatomie médico-chirurgicale et topographique*. Paris: J-B Baillière. [In French].
4. Petrequin, J. P. E. (1877). *La chirurgie d'Hippocrate*. Paris: Imprimerie Nationale. [In French].
5. Petrequin, J. P. E. (1845). Medico-Chirurgical Anatomy. *The British and Foreign Medical Review*, 20, pp. 133-140. [In English].

6. Bremond, A. (2017). *Josephus-Pierre Pétrequin Dictionarium historicum Academicorum Lugdunensis 1700-2016*. Lyon: éditions de l'Academie, pp. 1029-1030. [In French].
7. Guiart, J. (1937). *Joseph Pierre Eléonore Pétrequin, Biographies médicales*. Paris: Baillière et fils. [In French].
8. Fischer, L.-P. (1998). La naissance de l'asepsie chirurgicale à l'Hôtel-Dieu de Lyon autour de 1880. *Clio dans les vignes*. Lyon: Presses universitaires de Lyon. [Online]. Available from: <https://doi.org/10.4000/books.pul.40890> [In French].
9. Fournier, Y. P. (2005). *La chirurgie à Lyon: Les chirurgiens majors de l'Hôtel-Dieu de 1788 à 1913*. Thèse: Université Claude Bernard Lyon I Faculté de Médecine Lyon Nord. [In French].
10. Haug, T. (1995). *Antonin Poncet (1849-1913) Chirurgien Major de l'Hôtel Dieu de Lyon. Organisateur de la chirurgie antiseptique et aseptique à Lyon*. Thèse de médecine inspirée par L. Fischer, Lyon. [In French].
11. Garrison, H. F. (1913). *An Introduction to the History of Medicine, with Medical Chronology, Bibliographic Data and Test Questions*. Philadelphia: W. B. Saunders. [In English].
12. Despaigne, I. W. (1987). *Les historiens français de la médecine au XIXe siècle et leur bibliographie*. Paris :Vrin. [In French].
13. Moulinde, D. (2012). *A history of surgery*. Dordrecht: Martinus Nijhoff. [In English].
14. Hirschberg, J. (1988). *The History of Ophthalmology: Optical instruments*. Boon: Verlag JP Wayenborgh. [In English].
15. Wulff, H. R. (2004). The language of medicine. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 97(4), pp. 187-188. [Online]. Available from: <https://doi.org/10.1177/014107680409700412> [In English].

Dobrolyubskya Y. Joseph-Pierre Eleonore Petrequin (1809-1876) – Prominent French Surgeon, Creator of Surgical Anatomy.

Joseph-Pierre Eleonore Petrequin was a French surgeon who lived in an era when surgery was developing towards a more complex and modern specialization. His brilliant career was divided between surgical pathology and the history of surgery. His two most important works are "Essay on Medical and Surgical Anatomy and Topography" and "The Surgery of Hippocrates". Realizing the need to combine surgery with anatomy, he was the scientist who introduced the concept of surgical anatomy. His innovations, travels and publications earned him a number of nominations and a place among the most outstanding European surgeons and philosophers of all time. Innovation and innovation were the meaning of his life and became almost the main characteristic of the pioneering surgeon from Lyon. Petrequin's life and work fell on the middle of the 19th century, a time when rapid scientific progress laid the foundation for modern surgery. In general, surgery flourished in the 19th century, witnessing a complete transformation of surgical methods, finding its way into the modern era with improved anesthesia, antiseptic protocols, and new devices and equipment at the service of medicine. From the very beginning, surgery was defined as a branch of medicine that deals with treatment through bodily intervention. Petrequin was aware of the cruelty and risks of dissecting a living person's body and dedicated his entire life to studying and researching methods to minimize the invasiveness of surgical procedures, relieve pain, and reduce the time spent in operating rooms. Artist, philosopher, scientist, hygienist, pathologist, surgeon, and anatomist, Petrequin was famous and highly acclaimed in his time, receiving a number of scientific titles. Almost all the leading international journals of his era paid tribute to each of his publications, and researchers continue to cite his work two centuries after his death. However, his actions and reactions, his travels, his concern for the health of the population, his surgical skill, his love of the history of surgery, aroused more admiration than sympathy. With his spirit of radical action and perfectionist sophistication, he defined a significant part of the medical culture of modern surgery, and anatomy shone again among surgeons.

Keywords: *history of medicine, theory of medicine, French surgery, surgical pathology, surgical anatomy, history of surgery.*

Надійшла до редколегії: 03.02.2026

Прийнята до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації: 26.03.2026